

STAVBY PRO VČELAŘSKÉ A ČMELAŘSKÉ ÚČELY

1. Úvod

Tato metodická pomůcka je aktualizována podle platné legislativy k prosinci roku 2025. Obsahuje citace aktuálních paragrafů stavebního zákona č. 283/2021 Sb. (SZ), vyhlášky č. 146/2024 Sb., veterinárního zákona č. 166/1999 Sb. a plemenářského zákona č. 154/2000 Sb., včetně novelizací. Součástí jsou praktická doporučení pro umísťování včelínů a čmelínů.

Metodická pomůcka slouží pro posouzení a řešení problémů, které vznikají v aplikační praxi při umísťování včelínů, čmelínů a zařízení pro chov včel, včelstev a čmeláků mimo obec, ve volné přírodě.

2. Vymezení pojmů a další informace

2.1. Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů

Záměr je podle § 4 odst. 1 SZ *stavba, soubor staveb, zařízení, údržba dokončené stavby, změna využití území, dělení nebo scelování pozemků a stanovení ochranného pásma.*

Stavba je podle § 5 SZ *stavební dílo, které vzniká stavební nebo montážní činností ze stavebních výrobků, materiálů nebo konstrukcí za účelem užívání na určitém místě. Za stavbu se považuje také výrobek plnící funkci stavby.*

Zařízení je podle § 7 odst. 1 SZ *technické zařízení nebo reklamní zařízení, pokud nejde o stavbu, které vzniká za účelem užívání na určitém místě a odst. 2 Reklamním zařízením je panel, tabule, deska nebo konstrukce, která slouží k šíření reklamy nebo jiným informacím. Reklamní zařízení o celkové ploše větší než 8 m² se považuje za stavbu. V pochybnostech, zda se jedná o stavbu nebo zařízení, je určující stanovisko stavebního úřadu.*

Stavba pro zemědělství je podle § 13 písm. h) SZ *stavba pro hospodářská zvířata, doprovodná stavba pro hospodářská zvířata, stavba pro rostlinnou výrobu a pro posklizňovou úpravu, stavba pro zemědělské stroje, stavba pro skladování produktů rostlinné výroby, minerálních hnojiv, přípravků a prostředků na ochranu rostlin.*

Podle ustanovení § 122 odst. 1 SZ lze **povolovat** v nezastavěném území v souladu s jeho charakterem mimo jiné **záměry pro vodní hospodářství, zemědělství a lesnictví, ochranu přírody a krajiny**, popřípadě další v tomto paragrafu vyjmenované.

Podle ustanovení § 143 odst. 1 SZ se stavby *umísťují v souladu s územně plánovací dokumentací, a nebyla-li vydána, s cíli územního plánování. Stavby se umísťují též s ohledem na charakter území, urbanistickou, architektonickou, kulturně historickou, přírodní a archeologickou hodnotou území a kvalitu vystavěného prostředí.*

Podle § 152 odst. 1 SZ se rozumí obecnými požadavky na výstavbu též technické požadavky na stavby stanovené prováděcím právním předpisem, kterým je **vyhláška č. 146/2024 Sb., o technických požadavcích na stavby.**

Stavbou pro zemědělství se pro účely vyhlášky č. 146/2024 Sb., podle § 6 písm. a) rozumí stavba pro hospodářská zvířata nebo soubor staveb pro zvířata k chovu, výkrmu, práci a jiným hospodářským účelům.

2.2. Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů

Chovatel je podle § 3 odst. 1 písm. a) veterinárního zákona *každý, kdo zvíře nebo zvířata vlastní nebo drží, anebo je pověřen se o ně starat, ať již za úplatu nebo bezúplatně, a to i na přechodnou dobu.*

Hospodářství je podle § 3 odst. 1 písm. b) veterinárního zákona *jakákoli stavba, zařízení nebo místo, kde je hospodářské zvíře nebo kde jsou hospodářská zvířata chována nebo držena, včetně chovu pod širým nebem.*

Hospodářská zvířata jsou podle ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) veterinárního zákona *mimo jiné včely, včelstva a čmeláci.*

2.3. Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Hospodářská zvířata jsou podle § 1 odst. 1 písm. a) plemenářského zákona mimo jiné **včely, včelstva a čmeláci.**

2.4. Včelařská a čmelařská zařízení

Úl je uměle vytvořený příbytek pro včelstvo, určený pro jeho chov.

Čmelín je uměle vytvořený příbytek pro poskytnutí bezpečného a vhodného hnízdiště čmeláčími matkám, které na jaře hledají místo pro založení své kolonie.

Včelín je stavba ze dřeva, cihel nebo jiného materiálu, ve které jsou umístěny úly, veškeré včelařské nářadí a ochranné pomůcky. Součástí včelínu může být i místnost na vytáčení medu.

Včelník je jednoduché přenosné zařízení složené z 3 až 5 úlů. Má odklápěcí střechu a odnímatelnou zadní stěnu. Boční stěny jsou připevněny na závěsech (pantech) a lze je rozevřít. Včelník má většinou prkennou střechu opatřenou lepenkou proti dešti.

Včelnice je místo, kde jsou volně rozestaveny úly na paletách. Na jedné paletě jsou umístěny 3 až 4 úly. Jednotlivé palety by měly být několik metrů od sebe. Je to nejpoužívanější způsob včelaření u profesionálních včelařů. Umožňuje snadné přemístění včelstev na různá kočovná stanoviště.

Kočovní vůz je vlastně včelín, který je pevně spojen s podvozkem. Kočovním vozem se můžou převážet včelstva i na větší vzdálenosti.

3. Závěr

Podle § 171 SZ záměr vyžaduje povolení s výjimkou drobných staveb (viz příloha 1 SZ) a změn využití území, u kterých tak stanoví tento zákon. Stavby, které se za drobné nepovažují jsou taxativně vyjmenovány v odst. 2 přílohy 1 SZ.

Stavby určené pro včelařské a čmelářské účely, například včelín, mohou být považovány za drobné stavby, pokud splňují definiční znaky uvedené v příloze č. 1 stavebního zákona. Typicky půjde o stavbu do 40 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky, bez pobytové místnosti, která má doplňkový charakter ke stavbě rodinného domu nebo stavbě pro rodinnou rekreaci, případně je umístěna na pozemku vymezeném regulačním plánem nebo jiným rozhodnutím jako zahrádkářská osada. Pokud stavba slouží k chovu hospodářských zvířat, což včely a čmeláci podle zákona o veterinární péči a plemenářského zákona nepochybně jsou, lze na ni nahlížet jako na jednoduchou stavbu podle přílohy č. 2 stavebního zákona, pokud nesplní parametry drobné stavby, avšak zůstane v rozsahu stanoveném pro jednoduché stavby, tedy do 60 m² zastavěné plochy, do 5 m výšky a s podsklepením nejvýše do hloubky 3 m. Při dalším překročení těchto limitů se jedná o stavbu ostatní, která podléhá standardnímu povolovacímu režimu.

V praxi to znamená, že včelín o rozměrech 6×6 m, tedy 36 m^2 , s výškou 4,5 m a bez pobytové místnosti, na pozemku rodinného domu jako stavba doplňková bude drobnou stavbou, která nevyžaduje povolení. Včelín o rozměrech 7×8 m, tedy 56 m^2 , s výškou 4,8 m, bude jednoduchou stavbou, která již vyžaduje povolení stavebního úřadu. Včelín o rozměrech 10×10 m, tedy 100 m^2 , s výškou 6 m, bude stavbou ostatní, která vyžaduje povolení i kolaudační rozhodnutí.

Stavby pro včelařské a čmelařské účely, které splňují parametry jednoduché stavby, může stavebník provádět a odstraňovat svépomocí, pokud zajistí stavební dozor, není-li pro takovou činnost sám odborně způsobilý. Ostatní stavby musí být prováděny stavebním podnikatelem, který zabezpečí odborné vedení provádění nebo odstraňování stavby stavbyvedoucím. Včelín do 60 m^2 tedy může stavebník realizovat svépomocí, zatímco včelín nad 60 m^2 musí být prováděn stavebním podnikatelem.

Pokud jde o kolaudaci, stavby pro včelařské a čmelařské účely, které splňují parametry jednoduché stavby, nevyžadují kolaudační rozhodnutí a lze je užívat ihned po dokončení, pokud odpovídají účelu vymezenému v povolení. Ostatní stavby lze užívat pouze na základě kolaudačního rozhodnutí. Včelín o velikosti 50 m^2 tedy lze užívat ihned po dokončení, zatímco včelín o velikosti 100 m^2 vyžaduje kolaudaci.

V nezastavěném území podle § 122 stavebního zákona lze povolovat záměry pouze v souladu s jeho charakterem, zejména pro zemědělství, lesnictví, ochranu přírody a krajiny, rekreaci a cestovní ruch, pokud je územní plán výslovně nevylučuje. Včelařská a čmelařská zařízení jako součást zemědělství lze tedy umísťovat, není-li územním plánem stanoveno jinak.

Pokud zařízení nesplňuje definiční znaky stavby podle § 5 stavebního zákona, nepodléhá povolovacímu režimu. Typickým příkladem mohou být jednotlivé úly, které lze považovat za výrobek, nepodléhající posuzování podle stavebního zákona. V pochybnostech rozhoduje stavební úřad. Pokud je zařízení provedeno jako stavba, je nutné posoudit, zda spadá do kategorie drobných staveb podle přílohy č. 1. V opačném případě je nutné povolení záměru.